

ПРОМІЖНИЙ ЗВІТ ЗА ПІСЛЯВИБОРЧИЙ ПЕРІОД*

8 – 20 лютого 2010 р.

23 лютого 2010 р.

I. РЕЗЮМЕ

- 14 лютого Центральна виборча комісія (ЦВК) оприлюднила офіційні результати повторного голосування з виборів Президента України 7 лютого 2010 р. та оголосила переможцем Віктора Януковича, який отримав 48,95% голосів виборців. Ю.Тимошенко отримала 45,47% голосів. Явка виборців склала 68.81%. Усі 15 членів ЦВК підписали протокол про результати голосування у другому турі виборів, в тому числі п'ять - з окремою думкою.
- 15 лютого виборчий штаб Ю.Тимошенко оскаржив офіційні результати виборів Президента України у Вищому адміністративному суді України (ВАСУ), стверджуючи, що повторне голосування 7 лютого проводилося із численними порушеннями, що унеможливило встановлення волевиявлення виборців. ВАСУ розпочав слухання справи за позовом Ю.Тимошенко 19 лютого колегією із 49 суддів. 20 лютого, після одноденного розгляду справи, Ю.Тимошенко відкликала свій позов. Суд задовольнив її клопотання.
- Інавгурація новообраного Президента України В.Януковича запланована на 25 лютого. У Верховній Раді тривають перемовини щодо або збереження існуючої парламентсько-урядової коаліції, або формування нової коаліції, що може призвести до обрання нового уряду та Прем'єр-міністра.

II. ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ ВИБОРЧИМ ПРОЦЕСОМ

Усі 225 окружні виборчі комісії (ОВК) подали свої протоколи про результати голосування до ЦВК у встановлений п'ятиденний термін. ЦВК відхилила 26 протоколів ОВК через наявність у них технічних помилок. Ці ОВК виправили помилки у своїх протоколах в межах встановленого законом одноденного терміну. З дня повторного голосування і до оголошення офіційних результатів ЦВК працювала в режимі продовжуваного засідання. Як і під час першого туру виборів, декілька разів засідання припинялося і представників кандидатів, засобів масової інформації та спостерігачів просили тимчасово залишити засідання для того, щоб члени комісії могли обговорити протоколи за закритими дверима.

ЦВК оголосила офіційні результати виборів 14 лютого, хоча спочатку цей пункт не входив до її порядку денного. Після оголошення результатів ЦВК провела закрите засідання, після якого усі 15 членів підписали протокол про результати голосування, в тому числі п'ять - з окремою думкою.¹ Основні положення, зазначені у цих окремих думках, полягали в наступному: ЦВК не розглянула усі отримані скарги, ЦВК оголосила результати, хоча суди ще не винесли рішення по скаргам, та ЦВК не розглянула належним чином 226

* Єдина офіційна версія цього документу – це англomовна версія.

¹ Як і під час першого туру виборів, п'ять окремих думок були висловлені членами ЦВК, призначеними від Блоку Юлії Тимошенко (БЮТ) та «Нашої України».

окремих думок до 53 протоколів ОВК про результати голосування. Результати були повністю підтримані Головою та дев'ятьма членами ЦВК.²

Під час повторного голосування явка виборців склала 68.81%, що на 2.3% більше порівняно із першим туром виборів. Відповідно до офіційних результатів Віктор Янукович отримав 48.95% голосів виборців, Юлія Тимошенко - 45.47%. Не підтримали жодного кандидата 4.36% виборців, що в два рази більше порівняно із першим туром виборів. Із 25 493 529 бюлетенів виборців, які взяли участь у голосуванні, 1.2% виборчих бюлетенів були визнані недійсними порівняно із 1.65% за результатами голосування у першому турі.

III. ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ

Верховна Рада України проголосувала за призначення дати інавгурації новообраного Президента України Віктора Януковича на 25 лютого³, незважаючи на те, що суд на той час ще не виніс рішення у справі Ю.Тимошенко щодо оскарження результатів виборів. Це сталося в умовах поглиблення розбіжностей між двома основними політичними силами країни. В такій атмосфері у Верховній Раді продовжуються перемовини щодо або збереження існуючої коаліції, або формування нової. Створення нової коаліції може призвести до відставки існуючого та обрання нового уряду, включаючи Прем'єр-міністра.⁴ Якщо жоден з цих варіантів не спрацює, відповідно до вимог Конституції будуть оголошені дострокові парламентські вибори.⁵ На цьому фоні 17 лютого Верховна Рада скасувала проведення місцевих виборів, запланованих на 31 травня 2010 р., не призначивши нову дату.⁶

IV. СКАРГИ ТА АПЕЛЯЦІЇ

Після виборів штаб Ю.Тимошенко подав сотні скарг щодо дій дільничних виборчих комісій (ДВК) та ОВК у регіонах, де В.Янукович отримав більшість голосів.⁷ У скаргах вимагалось перерахувати голоси по окремим виборчим дільницям, по кожній виборчій дільниці деяких ТВО та визнати недійсними результати голосування по деяким виборчим дільницям.⁸ Зокрема, у позовах оскаржувалося: включення виборців дільничними виборчими комісіями в списки виборців у день голосування, що, за твердженням Ю.Тимошенко, є незаконним,⁹ роз'яснення ЦВК про голосування за межами приміщення для голосування, ухвалене о 08:00 в день повторного голосування, яке дозволило двом членам комісії супроводжувати переносну скриньку для голосування, хоча Закон про

² Члени ЦВК, призначені Партією Регіонів (ПР), Комуністичною партією, Соціалістичною партією та Народною партією.

³ 19 лютого Верховна Рада припинила повноваження депутата В.Януковича на підставі його заяви про складення повноважень у зв'язку з обранням Президентом України.

⁴ Згідно із Законом «Про регламент Верховної Ради» (підписаного Президентом 10 лютого), коаліція повинна мати абсолютну більшість депутатів Верховної Ради. 17 лютого Голова Верховної Ради попросив Раду існуючої коаліції впродовж 10 днів надати всі документи, які підтверджують існування коаліції в Парламенті, зокрема підписи усіх її членів. Деякі народні депутати виступили проти зворотної дії закону.

⁵ Див. ст. 83 Конституції України.

⁶ Ю.Тимошенко не погодилася із рішенням скасувати проведення місцевих виборів та оголосила про свій намір оскаржити його у Конституційному суді.

⁷ Автономна Республіка Крим, Дніпропетровська, Донецька, Закарпатська, Запорізька, Кіровоградська, Миколаївська, Луганська та Одеська області.

⁸ Ця вимога позивача ґрунтується на порушенні частини 1 ст. 80 Закону про вибори, яка надає право ДВК визнати голосування на виборчій дільниці недійсним у випадку незаконного голосування у кількості, що перевищує десять відсотків кількості виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці.

⁹ Закон про вибори надає право ДВК вносити виборців в списки виборців у день голосування.

вибори передбачає присутність трьох членів комісії,¹⁰ факт, що деякі ДВК не вимагали надання медичних довідок виборцями, які голосували за межами приміщення для голосування, та організований підвіз виборців на дільниці автобусами.¹¹

ДВК та ОВК відхиляли скарги або залишали їх без розгляду. Відповідно, Ю.Тимошенко подала скарги до ЦВК. 14 лютого, в день оголошення офіційних результатів виборів, ЦВК відхилила всі скарги одним рішенням; деякі - через технічні помилки, інші - за відсутності достатньої доказової бази.

Після цього Ю.Тимошенко подала 46 скарг до Київського адміністративного апеляційного суду (КААС), оскаржуючи рішення ЦВК та звертаючись до суду із проханням зобов'язати ЦВК переглянути свої рішення та задовольнити її позовні вимоги. Стверджуючи, що ЦВК не розглянула скарги по суті, Ю.Тимошенко попросила суд визнати незаконною бездіяльність ЦВК. Суд об'єднав 46 скарг у єдине провадження та відхилив їх 15 лютого. ВАСУ залишив у силі рішення КААС щодо відхилення позовних заяв.

15 лютого штаб Ю.Тимошенко оскаржив офіційні результати виборів у ВАСУ, і наступного дня ВАСУ призупинив оголошення ЦВК офіційних результатів виборів. Це рішення не мало практичного значення і є стандартною судовою процедурою при розгляді скарг.¹² Суд не задовольнив вимогу скасувати інавгурацію В.Януковича, заплановану на 25 лютого.

У своїй скарзі Ю.Тимошенко стверджувала, що голосування 7 лютого проводилося з численними порушеннями виборчого процесу, що унеможливило встановлення достовірних результатів голосування в цілому по країні; відповідно, суд повинен зобов'язати ЦВК призначити повторне голосування. На додаток до порушень, що були оскаржені на рівні ДВК та ОВК, Ю.Тимошенко також стверджувала, що був порушений принцип таємності голосування за межами приміщення для голосування через присутність двох членів комісії та спостерігачів, а також те, що ЦВК постійно вчиняла незаконні дії, видаючи інструкції та роз'яснення, які порушували або розширювали дію Закону про вибори, та не розглянула усі скарги щодо протоколів ОВК та ДВК про результати голосування перед оголошенням офіційних результатів.

19 лютого ВАСУ розпочав слухання справи за позовом Ю.Тимошенко колегію із 49 суддів. Для забезпечення прозорості процесу спочатку було оголошено, що все слухання справи транслюватиметься у прямому ефірі по телебаченню. Початок слухання показали по телебаченню, але згодом трансляцію було припинено на підставі заперечення представників В.Януковича.

20 лютого, на другий день судового слухання, Ю.Тимошенко подала клопотання про відкликання свого позову щодо оскарження результатів виборів внаслідок відмови ВАСУ задовольнити її прохання викликати в якості свідків членів ДВК, ОВК та спостерігачів. Після п'ятигодинної наради ВАСУ задовольнив клопотання Ю.Тимошенко про

¹⁰ Обидва кандидати оскаржили це роз'яснення у Київському адміністративному апеляційному суді. За цими позовами КААС прийняв два рішення, що суперечили один одному. ВАСУ постановив, що присутність двох членів виборчої комісії є законною. Див. частину 4 ст. 77 Закону про вибори.

¹¹ Позивач стверджував, що такі дії прирівнюються до пропонування хабара виборцям, що є порушенням частини 6 ст. 64 Закону про вибори.

¹² Незрозуміло чи може суд призупиняти оголошення офіційних результатів, оскільки воно не є рішенням ЦВК і тому не має правових наслідків. Див. Спільний висновок Венеціанської комісії та БДПЛ, пункт 72, сторінка 18, CDL-AD(2009)040.

відкликання позову.¹³ Ю.Тимошенко заявила, що не має наміру оскаржувати результати у будь-якому іншому суді. В той самий день Президент України В.Ющенко привітав В.Януковича з легітимним обранням на посаду Президента України та підписав Указ про забезпечення проведення заходів, пов'язаних з інавгурацією новообраного Президента України.

V. ДІЯЛЬНІСТЬ МСВ ОБСЄ/БДПЛ

18 січня та 8 лютого Міжнародна місія зі спостереження за виборами Президента України (організована спільними зусиллями ОБСЄ/БДПЛ, Парламентської асамблеї ОБСЄ, Парламентської асамблеї Ради Європи, Парламентської асамблеї НАТО та Європейського Парламенту) оприлюднила Заяви про попередні результати та висновки спостереження. ОБСЄ/БДПЛ оприлюднить повний остаточний звіт із рекомендаціями, які будуть запропоновані до розгляду українським органам влади, приблизно через два місяці після завершення виборчого процесу.

¹³ ВАСУ зробив посилання на ст. 155 Кодексу адміністративного судочинства України, згідно з яким суд може залишити позовну заяву без розгляду, якщо надійшло клопотання позивача про її відкликання або позивач до закінчення судового розгляду залишив судові засідання без поважних причин. Ю.Тимошенко та її юристи залишили залу суду незабаром після подання клопотання.